

TÌM HIỂU KIẾN THỨC, THÁI ĐỘ VÀ THỰC HÀNH CHĂM SÓC TRẺ SỐT CỦA BÀ MẸ CÓ CON DƯỚI 5 TUỔI TẠI TRUNG TÂM NHI KHOA, BỆNH VIỆN TRUNG ƯƠNG HUẾ

Nguyễn Thị Cẩm Tuyền¹, Phan Đức Thái Duy¹,
Hà Thị Thanh Xuân¹, Trần Thị Yến Linh², Trần Quốc Minh Phương²

TÓM TẮT

Đặt vấn đề: Kiến thức, thái độ và thực hành chăm sóc trẻ sốt của các bà mẹ là vô cùng quan trọng trong việc chăm sóc sức khỏe con em và để dự phòng biến chứng nguy hiểm do sốt cao gây ra.

Mục tiêu: 1. Tìm hiểu kiến thức, thái độ và thực hành chăm sóc trẻ sốt của các bà mẹ có con dưới 5 tuổi; 2. Tìm hiểu một số yếu tố liên quan đến kiến thức, thái độ và thực hành chăm sóc trẻ sốt của các bà mẹ có con dưới 5 tuổi.

Đối tượng, phương pháp: Nghiên cứu mô tả cắt ngang về KAP của 600 bà mẹ có con dưới 5 tuổi bị sốt đến khám tại Khoa Khám bệnh Nhi Bệnh viện Trung ương Huế từ tháng 5/2014 - tháng 01/2015. Nghiên cứu được tiến hành bằng cách phỏng vấn trực tiếp sử dụng bảng câu hỏi đã soạn sẵn.

Kết quả: Tỷ lệ bà mẹ có kiến thức đúng về chăm sóc trẻ sốt là 87,0%; có kiến thức đúng về chăm sóc trẻ sốt là 94,0% và có thái độ đúng về chăm sóc trẻ sốt là 83,8%. Có mối liên quan giữa kiến thức đúng của mẹ về chăm sóc trẻ sốt với nghề nghiệp và trình độ học vấn ($p < 0,05$). Có mối liên quan giữa thái độ đúng của mẹ về chăm sóc trẻ sốt với nghề nghiệp, trình độ học vấn của mẹ và số con hiện có ($p < 0,05$). Có mối liên quan giữa thực hành đúng của mẹ về chăm sóc trẻ sốt với nghề nghiệp, trình độ học vấn, tuổi của mẹ và số con hiện có ($p < 0,05$).

Kết luận: Kết quả của nghiên cứu này cho một cái nhìn tổng thể về quan điểm của những người trực tiếp thực hiện việc chăm sóc con em mình, về KAP của họ. Từ đó cho chúng ta cần phải cập nhật bổ sung các nội dung KAP khi chăm sóc trẻ sốt tại cộng đồng.

Từ khóa: Kiến thức, thái độ, thực hành, trẻ sốt

ABSTRACT

STUDY ON KNOWLEDGE, ATTITUDE AND PRACTICE OF THE MOTHER ON FEVER CARING OF CHILDREN UNDER 5 YEAR OLD AT PEDIATRIC CENTER, HUE CENTRAL HOSPITAL

Nguyen Thi Cam Tuyen¹, Phan Duc Thai Duy¹, Ha Thi Thanh Xuan¹,
Tran Thi Yen Linh², Tran Quoc Minh Phuong²

Background: Knowledge, Attitude and Practice (KAP) of the mother how to care their children in fever is extremely important for children's health, which can prevent children from complications caused by high fever.

1. Trường Cao đẳng Y tế Huế
2. Bệnh viện TW Huế

- Ngày nhận bài (received): 11/8/2015; Ngày phản biện (revised): 11/9/2015;
- Ngày đăng bài (Accepted): 5/10/2015
- Người phản biện: Nguyễn Hữu Sơn
- Người phản hồi (Corresponding author): Nguyễn Thị Cẩm Tuyền
- Email: ntctuyen@cdythue.edu.com

Tìm hiểu kiến thức, thái độ và thực hành chăm sóc trẻ sốt...

Objectives: 1. Learn the knowledge, attitudes and practices of taking care of children in fever under aged 5; 2. Learn some of the factors related to knowledge, attitude and practice of taking care of children in fever under aged 5.

Subjects and methods: This is a cross-sectional survey on KAP of 600 mothers who have children under aged 5 examined at Pediatric Outpatient Department at Hue Central Hospital from May 5/2014 to May 01/2015. The study was conducted by direct interview by using questionnaire prepared.

Results: The percentage of mothers who have right knowledge about taking care of children in fever is 87.0%; right attitude about taking care of children in fever is 94.0%; right practice about taking care of children in fever is 83.8%. The factors related to the mother's knowledge about childcare in fever is occupation and education level ($p < 0.05$). The factors related to the mother's attitude about childcare fever is occupation, education level of the mother and the children they have ($p < 0.05$). The factors related to the mother's attitude about childcare fever is occupation, education level, maternal age and the number of their children ($p < 0.05$).

Conclusion: Results of this study gives comprehensive view of the opinion of those who directly care their children, about their KAP. From these results, we need to update and add more KAP when caring children in fever in the community.

Key words: knowledge, attitude, practice, children in fever

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Sốt cao là một trong những nguyên nhân gây co giật hay xảy ra ở trẻ nhỏ và thường với tỷ lệ 1/20 trẻ ở từ 1- 4 tuổi, là một cấp cứu nội khoa thường gặp [2], [8]. Trong cơn co giật trẻ có thể suy hô hấp do tăng tiết nước bọt, chấn thương do cắn phải lưỡi, té ngã hoặc có thể để lại di chứng tâm thần kinh, chậm phát triển tâm thần vận động và là gánh nặng cho gia đình, xã hội nếu tình trạng sốt cao co giật xảy ra nhiều lần [2], [3], [6], [7]. Qua thống kê tình hình nhập viện tại Trung tâm Nhi khoa, Bệnh viện Trung ương Huế trong năm 2013 với tổng số 52.584 trẻ em thì có 17.714 trẻ vào viện với lý do sốt và sốt cao chiếm tỷ lệ gần 33,7% và 1.140 trẻ vào viện vì sốt cao co giật chiếm tỷ lệ 2,2% [1].

Hiểu biết đúng về sốt có thể giúp cho các bậc cha mẹ yên tâm chăm sóc trẻ tại nhà hoặc cho trẻ đến khám tại các cơ sở y tế để được chẩn đoán và điều trị kịp thời. Vấn đề hiểu biết về sốt cũng như cách chăm sóc ban đầu không phải bà mẹ nào cũng biết và xử lý đúng. Để góp phần làm thay đổi những hành vi, tập quán không có lợi cho sức khỏe của trẻ và hạn chế những biến chứng do sốt gây ra, chúng tôi tiến hành nghiên cứu này nhằm mục tiêu:

1. Tìm hiểu kiến thức, thái độ và thực hành chăm sóc trẻ sốt của các bà mẹ có con dưới 5 tuổi.

2. Tìm hiểu một số yếu tố liên quan đến kiến thức, thái độ và thực hành chăm sóc trẻ sốt của các bà mẹ có con dưới 5 tuổi.

II. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Đối tượng nghiên cứu

Tiến hành trên 600 bà mẹ có con dưới 5 tuổi bị sốt đến khám tại Khoa Khám bệnh, Trung tâm Nhi khoa, Bệnh viện Trung ương Huế. Từ tháng 5/2014 đến tháng 01/2015.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu mô tả cắt ngang sử dụng bộ câu hỏi soạn sẵn.

Các biến nghiên cứu về kiến thức chăm sóc trẻ sốt của bà mẹ: có 6 biến. Bà mẹ được gọi là có kiến thức đúng về chăm sóc trẻ sốt khi biết đúng ít nhất 4 trong 6 kiến thức sau: (1) Kiến thức về các dấu hiệu của sốt; (2) Kiến thức về cách phát hiện sốt; (3) Kiến thức về nhiệt độ của trẻ bao nhiêu được gọi là sốt; (4) Kiến thức về các biến chứng do sốt gây ra; (5) Kiến thức về nhiệt độ của trẻ từ bao nhiêu thì dùng thuốc; (6) Kiến thức về

Bệnh viện Trung ương Huế

các trường hợp cần đưa trẻ đến cơ sở y tế ngay.

Các biến nghiên cứu về thái độ chăm sóc trẻ sốt của bà mẹ: có 6 biến. Bà mẹ được gọi là có thái độ đúng về chăm sóc trẻ sốt khi đồng ý ít nhất 4 trong 6 thái độ sau: (1) Sốt là vấn đề cần quan tâm; (2) Cần cởi bỏ bớt quần áo cho trẻ khi trẻ sốt; (3) Cần lau mát cho trẻ khi trẻ sốt; (4) Cho trẻ uống thuốc hạ sốt khi trẻ bị sốt cao; (5) Cần phối hợp cho trẻ uống cả thuốc hạ sốt và lau mát khi trẻ sốt cao; (6) Chỉ nghĩ gì về câu nói khi trẻ có sốt không nên cho trẻ uống kháng sinh ngay.

Các biến nghiên cứu về thực hành chăm sóc trẻ sốt của bà mẹ: có 6 biến. Bà mẹ được gọi là có

thực hành đúng về chăm sóc trẻ sốt khi thực hành đúng ít nhất 4 trong 6 biện pháp (trong đó phải có thực hành đúng lau mát): (1) Lau mát; (2) Cởi bỏ bớt quần áo của trẻ; (3) Cạo gió, chích lễ; (4) Cho trẻ ăn bình thường, không kiêng khem; (5) Cho ăn nhiều bữa; (6) Cho uống nhiều nước hơn bình thường.

Xử lý và phân tích số liệu: Sử dụng phần mềm SPSS 16.0 để phân tích số liệu thu thập được. Kết quả được trình bày bằng bảng phân phối tần suất, tỷ lệ; kiểm định mối liên quan giữa các biến số bằng phép kiểm định Chi bình phương (χ^2) với độ tin cậy 95%, có ý nghĩa khi $p < 0,05$.

III. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ BÀN LUẬN

3.1. Kiến thức, thái độ và thực hành chăm sóc trẻ sốt của các bà mẹ

Bảng 3.1. Kiến thức của các bà mẹ về chăm sóc trẻ sốt

Kiến thức	n	%
Đúng	522	87,0
Chưa đúng	78	13,0
Tổng	600	100

Các bà mẹ có kiến thức về sốt đúng chiếm tỉ lệ cao (87,0%), còn 13,0% bà mẹ có kiến thức về sốt chưa đúng.

Bảng 3.2. Thái độ chăm sóc trẻ sốt của bà mẹ

Thái độ	n	%
Đúng	564	94,0
Chưa đúng	36	6,0
Tổng	600	100

Hầu hết các bà mẹ có thái độ đúng khi chăm sóc trẻ sốt (94,0%).

Bảng 3.3. Thực hành về chăm sóc trẻ sốt của bà mẹ

Thực hành	n	%
Đúng	500	83,3
Chưa đúng	100	16,2
Tổng	600	100

Phần lớn bà mẹ thực hành chăm sóc trẻ sốt đúng, chiếm 83,8%; bên cạnh đó vẫn có 16,2% bà mẹ thực hành chăm sóc trẻ sốt chưa đúng.

3.2. Các yếu tố liên quan với kiến thức, thái độ, thực hành đúng về chăm sóc trẻ sốt của các bà mẹ

Bảng 3.4. Mối liên quan giữa kiến thức đúng về chăm sóc trẻ sốt với đặc trưng nghề nghiệp, trình độ học vấn, tuổi và số con hiện có của các bà mẹ

Tìm hiểu kiến thức, thái độ và thực hành chăm sóc trẻ sốt...

Các đặc trưng		Tổng 600	Kiến thức đúng		p
			n	%	
Nghề nghiệp	Nông	82	59	72,0	p<0,05
	Buôn bán	172	151	87,8	
	Công nhân viên chức	148	139	93,9	
	Nội trợ	106	93	87,7	
	Nghề khác	92	80	87,0	
Học vấn	Không đi học/Mù chữ	8	6	75,0	p<0,05
	Tiểu học	45	33	73,3	
	Trung học cơ sở	178	144	80,9	
	Trung học phổ thông	191	167	87,4	
	Trung cấp, cao đẳng	88	84	95,5	
	Đại học, sau đại học	90	88	97,8	
Tuổi	17 - 29	293	256	87,4	p>0,05
	30 - 39	269	237	88,1	
	≥40	38	29	76,3	
Số con hiện có	1	226	203	89,8	p>0,05
	2	251	219	87,3	
	≥3	123	100	81,3	

Các bà mẹ làm nghề nông có kiến thức chưa đúng về chăm sóc trẻ sốt chiếm 28,0% cao hơn các bà mẹ làm nghề khác như buôn bán kiến thức chưa đúng về chăm sóc trẻ sốt là 12,2%, bà mẹ nội trợ chiếm 12,3%, nghề khác chiếm 13,0%, công nhân viên chức 6,1%. Sự khác biệt này có ý nghĩa thống kê ($p<0,05$), kết quả này phù hợp với nghiên cứu của Lương Tấn Đức năm 2009 [4].

Mối liên quan giữa học vấn của bà mẹ với kiến thức chăm sóc trẻ sốt: sự khác biệt này có ý nghĩa thống kê ($p<0,05$). Học vấn càng cao kiến thức đúng

về chăm sóc trẻ sốt của mẹ tăng dần, học vấn giúp cho các bà mẹ cập nhật nhanh đủ và chính xác các kiến thức về chăm sóc trẻ sốt của trẻ qua nhiều kênh thông tin khác nhau.

Mối liên quan giữa tuổi của mẹ với kiến thức về chăm sóc trẻ sốt: sự khác biệt này không có ý nghĩa thống kê ($p>0,05$). Kết quả này phù hợp nghiên cứu của Lương Tấn Đức [4].

Mối liên quan giữa số con của các bà mẹ với kiến thức về chăm sóc trẻ sốt: Sự khác biệt này không có ý nghĩa thống kê ($p>0,05$).

Bảng 3.5. Mối liên quan giữa thái độ đúng về chăm sóc trẻ sốt với đặc trưng nghề nghiệp, trình độ học vấn, tuổi và số con hiện có của các bà mẹ

Các đặc trưng		Tổng 600	Thái độ đúng		p
			n	%	
Nghề nghiệp	Nông	82	68	82,9	p<0,05
	Buôn bán	172	161	93,6	
	Công nhân viên chức	148	146	98,6	
	Nội trợ	106	100	94,3	
	Nghề khác	92	89	96,7	
Học vấn	Không đi học/Mù chữ	8	7	87,5	p<0,05
	Tiểu học	45	38	84,4	
	Trung học cơ sở	178	161	90,4	
	Trung học phổ thông	191	182	95,3	
	Trung cấp, cao đẳng	88	86	97,7	
	Đại học, sau đại học	90	90	100,0	
Tuổi	17 – 29	293	276	94,2	p<0,05
	30 – 39	269	258	95,9	
	≥40	38	30	78,9	
Số con hiện có	1	226	216	95,6	p<0,05
	2	251	239	95,2	
	≥3	123	109	88,6	

Mối liên quan giữa nghề nghiệp mẹ với thái độ về chăm sóc trẻ sốt: Sự khác biệt này có ý nghĩa thống kê (p<0,05).

Mối liên quan giữa học vấn của mẹ với thái độ về chăm sóc trẻ sốt: Sự khác biệt này có ý nghĩa thống kê (p=0,001). Học vấn càng cao càng quan tâm tìm hiểu các thông tin về bệnh tật càng nhiều.

Mối liên quan giữa tuổi của mẹ với thái độ về

chăm sóc trẻ sốt: Sự khác biệt này có ý nghĩa thống kê (p<0,05). Kết quả này phù hợp với nghiên cứu của Lương Tấn Đức [4].

Mối liên quan giữa số con của các bà mẹ với thái độ mẹ về chăm sóc trẻ sốt: Sự khác biệt này có ý nghĩa thống kê (p=0,019, p<0,05). Thái độ đúng về chăm sóc trẻ sốt của các bà mẹ giảm dần khi số con hiện có tăng lên.

Tìm hiểu kiến thức, thái độ và thực hành chăm sóc trẻ sốt...

Bảng 3.6. Mối liên quan giữa thực hành đúng về chăm sóc trẻ sốt với đặc trưng nghề nghiệp, trình độ học vấn, tuổi và số con hiện có của các bà mẹ

Các đặc trưng		Tổng 600	Thực hành đúng		p
			n	%	
Nghề nghiệp	Nông	82	64	78,0	p<0,05
	Buôn bán	172	140	81,4	
	Công nhân viên chức	148	134	90,5	
	Nội trợ	106	92	86,8	
	Nghề khác	92	73	79,3	
Học vấn	Không đi học/Mù chữ	8	5	62,5	p<0,05
	Tiểu học	45	30	66,7	
	Trung học cơ sở	178	137	77,0	
	Trung học phổ thông	191	167	87,4	
	Trung cấp, cao đẳng	88	78	88,6	
	Đại học, sau đại học	90	86	95,6	
Tuổi	17 – 29	293	253	86,3	p<0,05
	30 – 39	269	226	84,0	
	≥40	38	24	63,2	
Số con hiện có	1	226	196	86,7	p<0,05
	2	251	215	85,7	
	≥3	123	92	74,8	

Mối liên quan giữa nghề nghiệp của mẹ với thực hành chăm sóc trẻ sốt: sự khác biệt này có ý nghĩa thống kê ($p<0,05$). Như vậy nghề nghiệp của mẹ có liên quan đến thực hành chăm sóc trẻ sốt.

Mối liên quan giữa học vấn của mẹ với thực hành chăm sóc trẻ sốt: sự khác biệt này có ý nghĩa thống kê ($p<0,05$). Như vậy có mối liên quan giữa học vấn và thực hành của mẹ về chăm sóc trẻ sốt. Học vấn của các bà mẹ càng cao thì thực hành đúng khi chăm sóc con trẻ sốt càng chiếm tỉ lệ lớn.

Mối liên quan giữa tuổi của mẹ với thực hành chăm sóc trẻ sốt: sự khác biệt này có ý nghĩa thống kê ($p<0,05$). Các bà mẹ tuổi càng cao càng chủ quan trong việc chăm sóc trẻ sốt, chủ yếu chăm sóc theo kinh nghiệm của những lần chăm sóc con bị sốt trước đây.

Mối liên quan giữa số con của các bà mẹ với

thực hành chăm sóc trẻ sốt: sự khác biệt này có ý nghĩa thống kê ($p<0,05$). Các bà mẹ có 1 con có thực hành đúng về chăm sóc trẻ sốt chiếm tỉ lệ cao hơn so với các bà mẹ có 2 hay ≥ 3 con.

IV. KẾT LUẬN

Qua khảo sát 600 bà mẹ về kiến thức, thái độ và thực hành về chăm sóc trẻ sốt chúng tôi rút ra một số kết luận như sau:

1. Kiến thức, thái độ và thực hành chăm sóc trẻ bị sốt của các bà mẹ

- Kiến thức về chăm sóc trẻ sốt của các bà mẹ: Kiến thức đúng 87,0%, kiến thức chưa đúng 13,0%.

- Thái độ về chăm sóc trẻ sốt của bà mẹ: Thái độ đúng 94,0%, thái độ chưa đúng 6,0%.

- Thực hành về chăm sóc trẻ sốt của bà mẹ: Thực hành đúng 83,8%, thực hành chưa đúng 16,2%.

Bệnh viện Trung ương Huế

2. Các yếu tố liên quan đến kiến thức, thực hành chăm sóc trẻ bị sốt của các bà mẹ

- Có mối liên quan giữa kiến thức đúng của mẹ về chăm sóc trẻ sốt với nghề nghiệp và trình độ học vấn ($p<0,05$).
- Có mối liên quan giữa thái độ đúng của mẹ về

chăm sóc trẻ sốt với nghề nghiệp, trình độ học vấn của mẹ và số con hiện có ($p<0,05$).

- Có mối liên quan giữa thực hành đúng của mẹ về chăm sóc trẻ sốt với nghề nghiệp, trình độ học vấn, tuổi của mẹ và số con hiện có ($p<0,05$).

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bệnh viện Trung ương Huế (2013), *Sổ vào viện*, Khoa Khám bệnh Nhi.
2. Bộ Y tế (2007), *Sốt trẻ em, Giáo trình đào tạo hệ bác sĩ đa khoa*, Vụ khoa học đào tạo, Nhi khoa tập II, Nhà xuất bản y học, Hà Nội.
3. Bộ Y tế (2005), *Co giật ở trẻ em - Hướng dẫn điều trị tập I*, Nhà xuất bản Y học, Hà Nội, tr.16-21.
4. Lương Tấn Đức (2009), *Nghiên cứu kiến thức, thái độ và xử trí ban đầu của các bà mẹ về sốt ở trẻ em ≤ 5 tuổi tại một số xã, huyện Núi Thành, tỉnh Quảng Nam*, Luận văn chuyên khoa I, Trường Đại học Y Dược Huế.
5. Nguyễn Lô (2008), *Sốt: Chẩn đoán và xử trí*, *Bài giảng bộ môn Truyền nhiễm*, Trường Đại học Y Dược Huế, tr 51-52.
6. Nguyễn Thị Hương, Đặng Thị Hồng Khánh (2010), *Đánh giá kiến thức, thái độ chăm sóc bệnh nhân co giật do sốt cao của thân nhân*, *Khoa cấp cứu và Khoa Thần kinh Bệnh viện Nhi Trung Ương*, Hội nghị khoa học Điều dưỡng Nhi toàn quốc lần VI, tháng 3 năm 2010, tr.162-166.
7. American Academy of Pediatrics (2008), *Febrile Seizures: Clinical Practice Guideline for the Long-term Management of the Child with Simple Febrile Seizures*, *Pediatrics*, 2008(121): 1281-1286. <http://pediatrics.aappublications.org/cgi/content/abstract/121/6/1281>
8. Crosta, Peter (2009), "What is a Fever? Fever Symptoms and Causes", *Medical News Today*, MediLexicon, Intl., 6 Apr. 2009, Accessed on 4 May 2014.